

ellers have saa meget mod Præsterne, ikke blot lægge saa megen Vægt paa Præsternes Dom, men ogsaa lægge saa megen Vægt paa at kunne hage sig fast i den kirkelige Vielse; de ville ikke slippe den Afgang, de nu have, de ville ikke risikere, at kirkelig Vielse skal kunne blive nægtet Folk. Jeg kan ikke se rettere, end at der her er en Modsigelse. Det ærede Medlem for Sorø Amts Iste Valgkreds (Zahle) talte om en Modsigelse mellem § 1 og § 2, idet § 1 skulde bryde Kirkens Herredomme ved at lade Staten gribe ind paa Kirkens Omraade, medens § 2 løstede Kirkens Herredomme til Skyerne. Det er jo en Misforstaaelse af begge Paragrafferne. Det, Staten gør ved § 1, er ikke i nogen Maade at gribe ind i de kirkelige Forhold, men at give en almindeligere Afgang til at faa det ganske borgerlige Forhold, som et Samliv mellem to Mennesker er, ordnet og anerkendt fra Statens Side paa borgerlig Maade. Det er en borgerlig Ordning, der træffes, og intet andet. Ved § 2 er det jo ikke Kirken, man giver Magt eller løfter til Skyerne, det er den enkelte Præst. Det blev af Ministeren fremhævet, at naar man vilde ind paa Kirketugt og den Slags Ting, var det Menigheden, i hvis Hænder det skulde lægges, og ikke den enkelte Præst. Vi vedfende os, at vi have ønsket, at det skulde være den enkelte Præst, hvis Samvittighed det drejer sig om, der fik denne Frihed, netop som Biskop Nordam udtaler, at det er „Præsterne“, hvem Friheden tilkommer. Men jeg vil sige, at hvis det kunde hjælpe til, at Loven kom igennem og vinde den højtærede Ministers Tilslutning, kunne vi maaste ogsaa gaa med til en lignende Tilføjelse, som Kirkekommissionens Flertal, de 19 Medlemmer gavede til deres Bestemmelse om, at Præsten kunde nægte at vie, hvor der forelaa vitterlig forargeligt Levned eller aaben Fornægtelse, den Tilføjelse nemlig, at saa kunde det indantes for Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet. Det hedder i § 3: „Over Nægtelse af kirkelig Vielse kan indgives Klage til Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet.“ Det er dog for mig et Spørgsmaal, om det egentlig er en Maade at hævde det kirkelige Synspunkt paa, naar man betoner, at det skal være til Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet, at Klagen skal indgives; thi han er jo ikke i Embeds Medfør nogen kirkelig Person. Det vilde maaste være naturligere, om man standsede ved de højeste lærlige kirkelige Myndigheder nemlig Biskopperne. Men jeg vil i det hele taget indvende det imod at gaa bort fra vort Forslag om, at det er Præsten selv, der skal

have den Myndighed, at hvor have vi egentlig det kirkelige Organ, i hvis Haand denne Myndighed bør lægges, naar det ikke skulde være i Præstens egen? Den højtærede Minister talte om Menighederne, men dem have vi jo ikke organiserede, Provsterne og Biskopperne ere udnævnte af Staten, de ere ikke valgte af Kirkens Medlemmer, og kunne ikke erkendes, i alt Fald ikke af mig og vistnok heller ikke af mange andre, at være kirkelig set Repræsentanter for Kirkens, for Menighedens Medlemmer. Det gør blandt andet ogsaa, at vi ere lidt betænkelige ved at forlade, hvad vi anse for det rette, nemlig naar man vil indrømme Frihed paa dette Omraade, da at lægge Afgørelsen i Præstens egen Haand, men jeg indrømmer for øvrigt, som jeg ogsaa sagde ved Lovforslagets Indbringelse, at denne § 2 have vi betragtet som en Indrømmelse til Præsterne for at faa deres Bistand til at faa det gennemført, som vi paa Menighedsmedlemmernes Vegne maatte lægge særlig Vægt paa. Det gør mig ondt, at den ærede Minister som Repræsentant for Præsterne modsætter sig § 2 og for saa vidt slutter sig til dem, der fra anden Side indtage en afvisende Holdning over for denne Paragraf. — Hermed tror jeg at have sagt, hvad der i Øjeblikket var Anledning for mig til at fremkomme med. Det kan ganske vist ikke nægtes, at nogen synderlig velvillig Modtagelse har Lovforslaget ikke faaet i dette Ting. Det ligger maaste noget i, at det netop, som vi aabent have vedfendt os, er en Mellemvej, vi have ønsket at gaa. Det er dertil, at vi have knyttet vort Haab. Det kan være, at det bliver derpaa, at Sagen kommer til at strande, men saa er det ikke vor Skyld, at den strander. Vi tro at have bidraget vort til en Løsning af dette gamle Spørgsmaal paa en Maade, som man fra alle Sider vilde være tjent med, og Ansvar for, at man nu igen sthyder Løsningen ud i det ubiise og forlænger den Tid, i hvilken Kamp og Rivninger af den Art, som vi kende her i Kjøbenhavn, skulle fortsættes, hviler da ikke paa os, men paa dem, der fra den ene eller den anden Side modsatte sig Forslaget.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (Bardenhej): Jeg maa beklage, at jeg har beredt de ærede Forslagsstillere en saa stor Stusselse ved den Stilling, jeg har ment at burde indtage over for Forslaget. Men jeg maa tillige udtale min Forundring over, at i alt Fald den ærede Ordfører har svævet i den Illusion, at det skulde være muligt i Løbet af